

დოზ. დოქ. ულფათ მორგულე

ღირსება და უმენებობა

რსს
გაერთიანებული

დოქ. დი. ულუფა გომეზუ

ჯანსება და უძახილება

დიანეთის საქმეთა სამმართველოს გამომცემლობა:1766
სახალხო წიგნები: 436

საერთაშორისო საქველმოქმედო ფონდი muslim-georgia

ბეჭდვითი მონიტორინგი
დოქ. ფატიჰ ქურთი

კოორდინატორი
იუნუს იუქსელი

გრაფიკა და დიზაინი
ბილალ ილკაი

გამოცემისთვის მოამზადა
ულურ ალთინთოვი

ნაწარმოების განმხილველი კომისიის გადაწყვეტილება:
05.02.2020/33

ISBN: 978-605-7751-81-2

2020-06-Y-0003-1766

სერთიფიკატის ნო: 12930

1. გამოცემა, ანკარა 2020

გამოცემა

Salmat Basım Yay. Amb. San. ve Tic. Ltd. Şti

Tel : +90 312 341 10 24

© თურქეთის რესპუბლიკის რელიგიის საქმეთა სამმართველო

საკონტაქტო ინფორმაცია

რელიგიური პუბლიკაციების გენერალური სამმართველო

უცხო ენასა და დიალექტებზე საგამომცემლო სამმართველო

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü

Yabancı Dil ve Lehçelerde Yayınlar Daire Başkanlığı

Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı

No:147/A 06800 Çankaya/Ankara/TÜRKİYE

ტელ: +90 312 295 72 81

ფაქსი: +90 312 284 72 88

e-posta: yabancidiller@diyanet.gov.tr

ღმერთმა სამყარო ერთი ბრძანებით გააჩინა. მან ბრძანა „ქუნ“ ანუ „იყავ“ და ისიც იქმნა. მან ასევე გააჩინა ადამიანი, რათა თავისი არსებობა სცოდნოდა და ასევე მისი ერთადერთობა დაედასტურებინა. ღმერთმა ადამიანს დედამიწა „იატაკად“, ხოლო ცა „ჭერად“ გაუჩინა. ყველაფერი, რაც ცასა და დედამიწას შორისაა ადამიანს წყალობად არგუნა. ღმერთმა ადამიანს მატერიალური მოთხოვნილებების გარდა სულიერი განვითარებისათვის შუამავლები და წმინდა წიგნები მოუვლინა. ასევე მისცა და აცოდინა თავისი უფლებები, მოვალეობები და პასუხისმგებლობა. ღმერთმა ადამიანი განსაკუთრებული ღირსებით შეამკო, რადგან ის გააჩინა ადამიანად, გონიერ არსებად, რომელთანაც კომუნიკაცია დაამყარა.

ამ ყველაფრისგან გამომდინარე, ადამიანის ვალია მისი თანდაყოლილი ღირსება რწმენითა და შესაფერისი ქცევით დაადასტუროს, დაიცვას და განავითაროს. ის უნდა ცილობდეს თავისი სტატუსის შესაბამისად იცხოვროს.

ნებისმიერი ეროვნების,
ენის, სარწმუნოების და
სქესის წარმომადგენელი,
ყველა ადამიანია და ის
ადამიანთა დიდი ოჯახის
წევრია, ამიტომ მას
გააჩნია ღირსება და ფასი.

კი მაგრამ ასე მოხდა? პირველი ადამიანის, ადამის შემდეგ ამ ასაკოვან დედამიწაზე მრავალი რამ მოხდა, მრავალი ძალადობა და ბოროტება იქნა ჩადენილი, რამაც ადამიანის ღირსება და ფასი შეარყია. დედამიწაზე პირველად სისხლი კენმა დაღვარა. მან საკუთარი ძმა მოკლა. იმ დღიდან მოყოლებული დღემდე უთვალავი მკვლევლობა, უსამართლობა, ძალადობა, ომები და მსგავსი უბედურებები ახსოვს დედამიწას. ადამიანმა თავისი გაჩენის მიზანს უღალატა, დაშორდა და ამქვეყნიური მისწრაფებების მონა გახდა, შედეგად კი საკუთარ თავსა და გარემოს დიდი ზიანი მიაყენა. როგორც კი ადამიანი მატერიალურ სურვილებს აჰყვამა, მაშინვე სულიერი ფასეულობების დაკარგვა დაიწყო. ადამიანმა თავისი ხელით, ფეხით, ენით, თვალით და ა.შ. ბოროტებას გზა გაუხსნა და სიკეთის გზები კი გადააკეტა.

კაცობრიობამ ადამიანისგან რა აღარ გადაიტანა. არადა ადამიანი ადამიანის კონკურენტი კი არა, მეგობარი უნდა ყოფილიყო. მას სწორი ცხოვრებით უნდა ეცხოვრა და საიქიოში პირნათელი უნდა წარმდგარიყო. იმ დღეს ზოგის სახე შავი იქნება, ადამიანს კი ისე უნდა

ეცხოვრა, რომ გასხივოსნებულებს შორის ყოფილიყო.

სანამ ჯერ კიდევ ვსუნთქვათ, გვიანი არ არის. საკმარისია მოვიმდომოთ და ადამიანურ ღირსებას სათანადოდ გავუფრთხილდეთ. საკმარისია გავიგოთ ჩვენივე ფასი და სხვების საზღვრებისა და უფლებების მიმართ მგრძობელობა შევინარჩუნოთ.

რა არის ღირსება და საინოცბა?

ღირსება არის ადამიანის, როგორც საკუთარი თავისადმი პატივისცემაზე, ასევე სხვების მხრიდან მისდამი პატივისცემაზე დამყარებული ადამიანური ფასი. ადამიანი სხვა არსებებისგან განსხვავებული არსებაა და მისი ეს „მაღალი თვისებები“ მისსავე ღირსებას ავლენს.

„ადამიანი ღირსეული არსებაა“, გამბობთ და ამით მის პიროვნებას და იდენტობას განვმარტავთ. ადამიანისთვის ღირსება შემდგომში ბოძებული წყალობა არ გახლავთ. მას ეს თვისება დაბადებიდანვე არგუნა ღმერთმა. ადამიანმა მხოლოდ ის უნდა შეძლოს, რომ ეს ღირსება შეინარჩუნოს. ამასთანავე, ადამიანი, რო-

მელსაც საკუთარი თავის მიმართ პატივისცემა არ გააჩნია, ის არც სხვას სცემს პატივს. როგორც კი ადამიანი გაიგებს საკუთარი თავის, საკუთარი ღირსების ფასს, ის აუცილებლად შეეცდება გაუფრთხილდეს მას და შეეცდება შეინარჩუნოს „უმანკობა“. ანუ არ დაკარგოს ღირსება და არ ჩაიდონოს ღირსებისთვის შეუფერებელი საქციელი.

რაც შეეხება წესიერებას, ეს არის ადამიანის თვისება, რომელიც ცდუნებებისა და ცოდვებისგან თავდაცვის შედეგად მიიღწევა. წესიერი ადამიანი საჭმელს, სასმელს და სექსუალურ სურვილებს ზომიერებას და ზნეობრივ რეგულაციებს უქვემდებარებს. წესიერება ის მდგომარეობაა, როდესაც ადამიანი ცდუნებებს უმკლავდება და ყველა ნაბიჯს სარწმუნოებასა და გონიერებასთან ათანხმებს. ადამიანი, როგორც ცოცხალი არსება, სიცოცხლისათვის კვებას და სხვა ფიზიოლოგიური მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებას მოითხოვს. ამ მოთხოვნილებების დაკმაყოფილების პროცესში გამოჩენილი ზომიერება ზნეობის ერთ-ერთ გამოხატულებაა, რომელსაც წესიერება ეწოდება. წესიერი ცხოვრება ერთგვარი პატივისცემის გამოხატულებ

ადამიანის ვაღია მისი
თანდაყოლილი ღირსება
რწმენითა და შესაფერისი
ქცევით დაადასტუროს,
დაიცვას და განავითაროს. ის
უნდა ცილობდეს
თავისი სტატუსის
შესაბამისად იცხოვროს.

ბაა როგორც გამჩენის მიმართ, ისე
საკუთარი თავისა და გარემოს მი-
მართაც.

*ადამიანი დაბადებიდანვე ღირსების მოცარე
ბელია*

ღმერთმა ადამიანი საუკეთესო
ფორმით გააჩინა. ღმერთი ბრძა-
ნებს, რომ ადამიანს ჩაბერავს სულს
მისი სულიდან.

ყურანში ნაბრძანებია:

„და როცა მივცემ სახეს და
შთავებრავ მას ჩემი სულიდან, მა-
შინვე მუხლმოყრილნი განერთხეთ
მიწაზე მისთვის!“ (ჰოჯრ 15/29)

„და როცა მივცემ სახეს და
შთავებრავ მას ჩემი სულიდან, მა-
შინვე სეჯდე ალასრულეთ მისთ-
ვის!“ (სად 38/72)

„და ვფიცავ, ჩვენ აღმატებულ ვჰქმენით ადამის შვილნი და მივეცით საშუალება ემოგზაურათ ზღვასა და ხმელეთზე. ჩვენ ვუწყალობეთ მათ სიკეთენი და უპირატესგვყავით ისინი სხვა მრავალ ჩვენს გაჩენილებთან შედარებით!“
(ისრა 17/70)

„აკი, უთხრა უფალმა შენმა ანგელოზებს: ხალიფა (ნაცვალი) უნდა დავადგინო დედამიწაზე. ანგელოზებმა უპასუხეს: ვინც უკეთურობას დასთესს და სისხლს დაღვრის, ისეთი ქმნილება უნდა დაადგინო? როცა ჩვენ გამუდმებით გადიდებთ, თაყვანს გცემთ და სიწმინდეს ვაღიარებთ შენსას?! ბრძანა (აღლაჰმა): ვიცი მე, რაც არ იცით თქვენ!“ (ბაყარა 2/30)

„თქვი: იგია, რომელმაც თქვენ გაგაჩინათ და გიბოძათ ყურთასმენა, თვალთახედვა და შემეცნების უნარი. რაოდენ მცირეა თქვენი მადლიერება?!“ (მუღქ 67/23)

„ნამდვილად, ჩვენ მოგივლინეთ თქვენ შუამავალი თქვენივე წიაღიდან; ის თქვენ გიკითხავთ ჩვენს აიათებს, განგწმენდთ და გასწავლით წიგნსა და სიბრძნეს, და გასწავლით იმას, რაც ადრე არ იცოდით“.
(ბაყარა 2/151)

ადამიანმა
თავისი გაჩენის
მიზანს უღალატა,
დაშორდა და
ამქვეყნიური
მისწრაფებების
მონა გახდა,
შედეგად კი
საკუთარ თავსა
და გარემოს
დიდი ზიანი
მიაყენა.

ისლამის რწმენის მიხედვით ადამიანი, უპირველეს ყოვლისა, მხოლოდ იმიტომ იმსახურებს პატივისცემას, რომ ის ადამიანია. გამომდინარე აქედან, ადამიანის ღრსება ჯერ მისი ადამიანობიდან მომდინარეობს.

ყოველი ადამიანია, მიუხედავად ეროვნებისა, კანის ფერისა, აღმსარებლობისა, სქესისა და სხვა მახასიათებლებისა, ყველა თანასწორია და ისინი კაცობრიობის ოჯახის წევრები არიან.

არცერთ ჩვენგან ეროვნება, სამშობლო, კანის ფერი, სქესი და ოჯახი არ აგვირჩევია. ჩვენი მრავალფეროვნება გამჩენის ყოვლადძლიერების დასტურია. (იხ. რუმ, 30/22) ისეთი საკითხებით ერთმანეთზე უპირატესობის მოპოვების მცდელობა, რომლებიც ჩვენი არჩევანი არ ყოფილა, ღვთიური ნებისა და შუამავლის სუნას საპირისპირო ქმედებაა.

ყურანის სწავლება ადამიანის შელახული თავმოყვერეობისა და გარკვეულწილად დაკარგული ღირსების აღდგენას ემსახურება. ამასვე გვასწავლის შუამავლის ცხოვრებაც. ახალგაზრდობის წლებში შუამავალი, როცა ჯერ

წესიერი ცხოვრება ერთგვარი პატივისცემის გამოსატყულებაა როგორც გამჩენის მიმართ, ისე საკუთარი თავისა და გარემოს მიმართაც.

კიდევ შუამავლობის მისია არ
ჰქონდა დაკისრებული, მონაწილე-
ობდა მექას სათათბიროს გადაწყ-
ვეტილებებში და იქაც მუდმივად
სამართლიანობის მედროშე იყო.
იცავდა დაჩაგრულებსა და სუს-
ტებს. შემდეგ იყო შუამავლობა.
მთელი შუამავლობის პერიოდში
კი ადამიანის უფლებების დაცვა
მისი უმთავრესი პრიორიტეტი იყო.

ყურანში ნაბრძანებია, რომ ადა-
მიანები ერთი წინაპრისგან მოდიან
და ისინი თანასწორნი არიან. (თხ. ნი-
სა 4/1) შუამავალმა თავის გამოსამშ-
ვიდობებელ ქადაგებაში ბრძანა,
რომ ადამიანები ერთი ფესვიდან
არიან გაჩენილნი და მათ შორის
უპირატესობა მხოლოდ ღვთისმო-
საობის ხარისხია. „ადამიანებო,
კარგად იცოდეთ, რომ თქვენი გამ-
ჩენი ერთია. თქვენი წინაპარიც ერ-
თია. არაბს არაარაბთან, არაარაბს
არაბთან, თეთრკანიანს შავკანიან-

თან, შავკანიანს თეთრკანიანთან ღვთისმოსაობის გარდა სხვა რაიმე უპირატესობა არ გააჩნია“. (იბნ ჰანბელ, 5/411)

ადამიანის ღირსება ეროვნებაზე, რელიგიაზე, მიმდინარეობაზე, სქესზე, სოციალურ სტატუსსა და მსგავს ფაქტორებზე არ არის დაკავშირებული. ქალი, კაცი, ახალგაზრდა, მოხუცი, მდიდარი, ღარიბი, განათლებული, გაუნათლებელი, ყოველი ადამიანი ადამიანობიდან გამომდინარე დასაფასებელია და პატივისცემას იმსახურებს. (იხ. მუსლიმ, ბირ, 138) ღირსება ადამიანის გულშია და არა გარეგნობაში. შუამავალი ბრძანებს: „ღმერთ თქვენს გარეგნობასა და ქონებას არ უყურებს, ის მხოლოდ თქვენს გულებსა და ნამოქმედარს უყურებს“. (იხ. მუსლიმ, ბირ 34)

ისლამის მიხედვით ადამიანისადმი პატივისცემა მისი გარდაცვალების შემდეგაც გრძელდება. შუამავალი ბრძანებს: გარდაცვლილები არ შეურაცხყოთ, რადგან მათ ამქვეყნად ნაკეთებს მიაღწიეს და წავიდნენ“. (იხ. ბუჰარი, ჯენაიზ 97) ერთხელ მიცვალებულს მოასვენებდნენ და შუამავალი ფეხზე ადგა. მეგობრებმა უთხრეს რომ ის

მიცვალებული ებრაელი იყო. „განა ის ადამიანი არ არის“- მიუგო შუამავალმა. გამომდინარე აქედან ადამიანი ყოველთვის დასაფასებელია, ცოცხალიც და მკვდარიც.

ადამიანის ღირსება ხელშეუხებელია

ადამიანს ღირსება და პატივისცემა დაბადებიდანვე აქვს მინიჭებული, ამიტომ ისლამის მიხედვით მისი სიცოცხლე, აღმსარებლობა, გონება, ნამუსი და ქონება ყოველგვარი ხელყოფისგან დაცულია. ამ ღირებულებების დაცვა, ჩვენთვის, როგორც ადამიანური, ისე რელიგიური ვალდებულებაა. უფრო მეტიც, ამ ღირებულებების დაცვისთვის თავის გაწირვა ადამიანს შაჰიდობად ეთვლება. (იხ. თირმიზი, დიათ21; ებუ დავუდ, სუნენე 29)

ყურანის მიხედვით ადამიანის უსამართლოდ მოკვდინება მთელი კაცობრიობის მოკვლად ითვლება. ამასთანავე, ერთი ადამიანის სიცოცხლის გადარჩენაც, მთელი კაცობრიობის სიცოცხლის გადარჩენას უდრის. (იხ. მაიდე, 5/32) შუამავალმა კი თავის გამოსამშვიდობებელ ქადაგებაში ადამიანთა ეს ფუნდამენტური უფლებები ხელშეუხებლად გამოაცხადა. (იხ. იბნ ჰანბელ, 5, 72)

ჩვენს სარწმუნოებაში ადამიანთა დამცირება, შური, ცილისწამება, დაცინვა, მეტსახელის შერქმევა და მსგავსი შეუფერებელი მოპყრობა აკრძალულია. ესეც დასტურია იმისა, თუ რაოდენ მნიშვნელოვანია ადამიანის ღრსება. განსაკუთრებით ყურადღება გამახვილებულია სიცოცხლის, ქონებისა და ნამუსის შესახებ (იხ. მუსლიმ, ბირ 32) შესაბამისად სხვისი სიცოცხლის, ქონებისა და ღირსების ნებისმიერი ფორმით ხელყოფა კატეგორიულად აკრძალულია.

ომი, ბუნებრივია, სასურველი არ არის, მაგრამ გამონაკლის შემთხვევებში ისლამი მოწინააღმდეგესთან საომარ მოქმედებებში შესვლის ნებართვას იძლევა. (იხ. თევებე, 9/12; ჰაჯ 22/39) თუმცა მუსლიმი ვალდებულია ომის წარმოებისასაც კი ომისა და ზნეობრივი კანონები დაიცვას. ისლამის მიხედვით ომში დაუშვებელია წამება და არაადამიანური მოპყრობა. (ბუნებრივია სხვა დროს მითუმეტეს აკრძალულია ეს). დაუშვებელია ქალების, ბავშვების, მოხუცების, რელიგიური პირებისა და მშვიდობიანი მოსახლეობის დახოცვა. ეს თავად შუამავლის ბრძანებაა. (იხ. ბუჰარი, ჯიჰად 147-148)

ომის დროს მტრის სახლებსა და ბალებს არ აზიანებდნენ. თანამედროვე მსოფლიოში ადამიანთა უფლებების კონვენცია დადგენილია და ყველაფერი კარგად წერია, მაგრამ ეს ყველაფერი ქაღალდზეა დარჩენილი. გასულ საუკუნეში კაცობრიობამ ორი მსოფლიო ომი გადაიტანა და ჩვენ ყველამ ვიცით რაოდენ სისასტიკე გამოვლინდა ამ ორივე ომში. დღესაც სირიაში, ერაყსა და მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხეებში ისევ ომები მიჰყვარება. გასწირდა ტერორისტული აქტები, მკვლევლობები, წამების ფაქტები, ადამიანთა უფლებების უხეშ დარღვევები, ძალადობა და სხვა. აფრიკაში არსებული უკიდურესი სიღატაკე კი ნორმალურ ადამიანებში უსაზღვრო სინდისის ქენჯნას იწვევს. დაჩაგრული და გაუბედურებული ადამიანების ღირსება ყოველდღიურად ილახება. გაერო და სხვა ორგანიზაციები ადამიანის ღირსების შელახვას, ძალადობას და სისასტიკეს, რომელმაც თითქმის მთელი დედამიწა მოიცვა, ვერაფერს შეუქმნიან.

მუსლიმი ვალდებულია დაიცვას არამარტო საუკუთარი ღირსება, არამედ სხვების ღირსებასაც უნდა გაუფხთხილდეს. მეტარდე თანამორწმუნე ძმები ვალდებულნი

მუსლიმი ვაღდებუღია დაიცვას არამარტო საუკუთარი ღირსება, არამედ სხვების ღირსებასაც უნდა გაუფხთხილდეს.

არიან ერთმეორის ღრსება დაიც-
ვან. შუამავალი ბრძანებს:

„ვინც მუსლიმს, რომელსაც პა-
ტივისცემის დაკარგვის და ღირსე-
ბის შეღახვის საფრთხე ემუქრება,
არ დაეხმარება, ღმერთიც იმ ღროს
მიატოვებს დახმარების გარეშე,
როცა მას ეს ძალიან ენდომება.
ხოლო ვინც მუსლიმს, რომელსაც
პატივისცემის დაკარგვის და ღირ-
სების შეღახვის საფრთხე ემუქრე-
ბა, დაეხმარება, ღმერთიც იმ ღროს
არ მიატოვებს დახმარების გარეშე,
როცა მას ეს ძალიან ენდომება“.

(იხ. ებუ დაუდ, ეღებ 36)

ოჯახის წევრები, ნათესავები,
მეზობლები, მეგობრები, დიდი, პა-
ტარა, ახალგაზრდა, მოხუცი, ყვე-
ლა იმსაუხრებს პატივისცემას და
მათ ღირსება საკუთარი ღირსების
მსგავსად უნდა დავიცვათ. სხვებს
ისე არ უნდა მოვექცეთ, როგორი
მოქცევაც ჩვენ თვითონ არ მოგ-
ვეწონება. ამ პასუხიმგებლობის
მიმართ მგრძნობელობის შენარჩუ-
ნება მნიშვნელოვანია და თუ შევძ-

ლებთ, რომ ის რიგიანად შეეკასრულეთ შუამავლის სიტყვების ადრესატი გავხდებით: „ვინც მუსლიმი ძმის ღირსებისაკენ მიმართულ ნებისმიერი სახის ბოროტებას აარიდებს, ღმერთიც, განკითხვის დღეს ჯოჯოხეთის ცეცხლს აარიდებს“.

(თირმიზი, ბირ 20)

შუამავალი ბრძანებს, რომ მორწმუნე ადამიანმა ისეთ რთულ საქმეს არ უნდა მოკიდოს ხელი, რომელსაც თავს ვერ გაართმევს და შერცხვებაო. (იხ. თირმიზი, ფითენ 67) მორწმუნემ ყურადღება უნდა მიაქციოს ალაღსა და არამს. ამასთანავე ის უნდა გაერიდოს საეჭვო ვითარებებს. მორწმუნე მანერებით, საუბრით, ჩაცმით, ქცევით, მოკლედ ყველაფრით უნდა აჩვენებდეს, რომ ის ღირსეული ადამიანია. ამიტომ ის თავის სიტყვასა და ქცევაში ზომიერებას, წესიერებას და სათნოებას უნდა ავლენდეს. პატიოსნება იმის დასტურია, რომ ადამიანი ღრსეულად ცხოვრობს.

ჰაციოსნება ცდუნებებზე გამყოფება

“სულსა და ჩამომყალიბებელსა მისას!

და მისთვის (სულისთვის) უკეთურობისა და მორჩილების შთამგონებელსა!

უეჭველად, ნეტარ იქმნა (სული), ვინც განწმინდა იგი!

უეჭველად, წარწყმედილ იქმნა (სული), ვინც შეეცადა

მისი(ნაკლოვანებების) დაფარვას!” (შემს 91/7-10)/ . როგორც აიათებიდან ჩანს, ადამიანი ზნეობრივი თვალსაზრისით წყვილპოლუსიანი არსებაა. მას აქვს უნარი და უფლება განასხვავოს ერთმანეთისგან კარგი და ცუდი, ცოდვა და მადლი, სიკეთე და ბოროტება და ასევე უფლება აქვს გააკეთოს თავისუფალი არჩევანი. თუ ის მოახერხებს და ცდუნებებს გაუძლებს, როგორც აიათშია მოცემული, ის განიწმინდება. თუ პირიქით გააკეთებს, ცდუნებებს ვერ გაუძლავდება და ცოდვებს არ მოერიდება, ის წარწყმედილ იქნება. განწმენდილი სული საუკეთესო თვისებაა ადამიანისთვის.

სწორი და პატიოსანი ცხოვრება მორწმუნის განუყოფელი თვისებაა. პატიოსნება ჯერ გულიდან იწყება. როგორც კი მორწმუნე იგრძნობს, რომ ღმერთი მის გულში იხედება, ის ყოველგვარი ცუდი ფიქრებისაგან გათავისუფლებაზე იზრუნებს და შეეცდება, რომ გული სუფთად შეინარჩუნოს. გულისმიერი პატიოსნება ყოველგვარი ცდუნებებისა და სურვილების მოთოკვას გულისხმობს. ამის შემდეგ ადამიანის ეს მდგომარეობა სხეულის სხვა ორგანოებზე გავრცელდება და ადამიანი აღარც ენით, აღარც ხელით, არ სხვა ორგანოებით ცოდვას აღარ ჩაიდენს.

პატიოსნება არამარტო ინდივიდის, არამედ მთელი საზოგადოებისთვის მნიშვნელოვანი რამაა. ჩვენი სარწმუნოების მიზანი პატიოსანი საზოგადოების ჩამოყალიბებაა, ამიტომ მორწმუნე ქალებსა და მამაკაცებს გარკვეული ვალდებულებები და პასუხისმგებლობა ეკისრებათ. ამ მოვალეობებიდან ერთ-ერთი მთავარი წესიერად ჩაცმა და დახურვაა.

სარწმუნოების წესისამებრ ჩაცმა ყველას ეხება; ქალი იქნება, კაცი, დიდი თუ პატარა და ეს

არამარტო საკუთარი პირადი სივრცის დაცვა, არამედ სხვათა მიმართაც პატივისცემის გამოჩენაა. სარწმუნოების წესისამებრ ჩაცმა ადამიანს სულიერად აძლიერებს და საკუთარი თავის ამოცნობაში ეხმარება.

სარწმუნოების წესისამებრ ჩაცმულობის წყალობით ადამიანების ურთიერთობაში წინა პლანზე პიროვნული თვისებები დადგება და არა სქესი. ამის შედეგად ურთიერთბები უფრო ჯანსაღი და გაწონასწორებული იქნება. სარწმუნოების წესისამებრ ჩაცმა მხოლოდ

მოკრძალება
პატიოსნების ძმაა,
რომელიც
ცოდვებისგან თავის
დასაცავად
და ღირსეული
ცხოვრებისთვის
ყველაზე უკეთესი
დამხმარეა.

სხეულის გარკვეული ნაწილების დაფარვა არ გახლავთ. მას გაცილებით მეტი შინაარსი და დატვირთვით აქვს. ყურანში ნაბრძანებია:

„ჰეი, ადამის შვილნო! ჩვენ მოგივლინეთ თქვენ სამოსი თქვენთა სარცხვინებელთა დასაფარად და შესაღამაზებლად, და ღვთისმოშიშობის სამოსელი, სწორედ ესაა უკეთესი. აი, ესაა ალლაჰის აიათები, ეგების გულისხმაჰყონ მათ!“
(არაჟ 7/26)

ამრიგად მხოლოდ წესისამებრ ჩაცმა არ არის საკმარისი და საჭიროა ღვთისმოშიშობა, რომელიც მორწმუნის ყოველ სიტყვასა და ქცევაში უნდა აისახებოდეს.

პატიოსნებითა და მოკრძალებით აღჭურვილი მორწმუნეები არამს თვალს არიდებენ. ღმერთი ბრძანებს: „უთხარი მორწმუნე კაცებს, მთაროდონ თვალნი მათნი აკრძალულს და დაიცვან ნამუსი მათნი. ეს უფრო წმინდაა მათთვის. უეჭველად, ალლაჰი უწყის, რასაც ისინი სჩადიან.

და უთხარი მორწმუნე ქალებს, მთაროდონ თვალნი მათნი აკრძალულს და დაიცვან ნამუსი მათნი და არ გამოაჩინონ თავიანთი

სამშვენიესები, გარდა მოჩანს რაც მისგან ; დაფარონ საბურველით გულმკერდი და არ დაანახონ თავიანთი სამშვენიესები არავის, გარდა ქმრისა, მამისა, მამამთილისა, ვაჟიშვილებისა, ქმრის ვაჟიშვილებისა, ძმებისა და ძმათა და დათა ძმებისა, მათი ქალებისა, მხევლებისა, რომლებიც მათმა მარჯვენამ მოიპოვა, მამაკაცი მსახურებისა, რომლებსაც ქალის სურვილი არ გააჩნიათ, ბავშვებისა, რომლებიც ქალის სიშიშველეს ვერ ამჩნევენ. და არ გადადგან ფეხი ისე, რომ არ გამოაჩინონ ის, რაც უნდა დამალონ. ჰეი მორწმუნენო! ერთბაშად შესთხოვეთ ალლაჰს მოტყევა, ეგებ იქმნათ ნეტარნი!“ (ნურ 24/30-31) შუამავალი კი გვაფრთხილებდა, რომ პირველი შეხედვა საპატიებელია, მაგრამ ხელმეორედ შეხედვის უფლება აღარ გვაქვს: „ჰეი, ალი! პირველ შეხედვას მეორე არ დაამატო, რადგან პირველი შეხედვა ნაპატიებია, მაგრამ შემდეგი შეხედვის უფლება აღარ გვაქვს“. (იხ. ებუ დაუდ, ნიჟაჰ 42-43)

ყურანის ადამიანის ორ სისუსტეზე ამახვილებს ყურადღებას. ესენია: ფული და ვნებები. ფულის სიყვარული ადამიანს მონად გადააქცევს და სულიერად უკიდურე-

ნამდვილი სილატაკე ეკონომიური გაჭირვება კი არ არის, არამედ პატიოსნებისა და ღირსების გარეშე ცხოვრებაა.

სად დაასუსტებს. ადამიანს ეშინია არ გაღარიბდეს და სხვაზე დამოკიდებული არ გახდეს. არადა ნამდვილი სილატაკე ეკონომიური გაჭირვება კი არ არის, არამედ პატიოსნებისა და

ღირსების გარეშე ცხოვრებაა. ყურანში ნაბრძანებია:

„ღარიბთათვისაა , რომელთაც თავი მიუძღვნეს ალლაჰის გზას და არ შეუძლიათ შემოიარონ დედამიწა . უვიცთ მდიდარნი ჰგონიათ ისინი მათი თავმდაბლობიდან გამომდინარე, შენ გამოიცნობ მათ მათივე სახეებიდან, მოწყალებას არ სთხოვენ ხალხს დაჟინებით. და რა სიკეთესაც გაიღებთ, უეჭველად, იცის ის ალლაჰმა“. (ბაყარა 2/273)

მეორეს მხრივ ყურანი აქებს იმ მორწმუნეებს, რომლებიც ვნებებს არ აჰყვებიან და პატიოსნებას ინარჩუნებენ. მათი დახასიათებისას ყურანში გამოყენებულია ტერმინი „უმწიკვლოება“.

„ნამუსი დაიცვან მათ, რომელნიც ვერ ახერხებენ დაქორწინებას, იმ დრომდე, სანამ ალლაჰი არ გაამდიდრებს მათ თავისი მადლით. და რომელთაც უნდათ მიიღონ წიგნი „აზატობისა“ მათგან, ვისმა მარჯვენამაც მოიპოვა ისინი, მიეცით მათ ის, თუ იპოვეთ მასში სიკეთე და დაასაჩუქრეთ ისინი იმ ქონებიდან, რომელიც ალლაჰმა თქვენ გიბოძათ. არ დააძალოთ თქვენს მონა ქალებს მრუშობა, რომ მიიღონ წარმავალი კეთილი, თუკი მათ სურთ უმწიკველობის შენარჩუნება. და თუ ვინმე აიძულებს მათ ამას, ალლაჰი იძულების შემდეგ, უეჭველად, მათდამი შემნდობია, მწყალობელია!“ (ნურ 24/33)

ისლამი სქესობრივი სურვილების ლეგიტიმური გზებით დაკმაყოფილებას ნორმად მიიჩნევს და აღნიშნული საკითხის ნორმალურად რეგულირებისათვის დადგენილი აქვს წესები, რაც ინდივიდის, ოჯახისა და საზოგადოებრივი ცხოვრების სიმშვიდის შენარჩუნების საკითხში სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია. თავშეუკავებელი და ნებაზე მიშვებული სექსუალური ცხოვრება მრავალი სულიერი და ფიზიკური დაავადების მიზეზი ხდება, ამიტომ ნამუსისა და ღირსე-

ბის დაცვა მორწმუნის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი ვალდებულებაა, რადგან მას სწორედ ასეთი ცხოვრება შეეფერება. ყურანში მრუშობა კატეგორიულად აკრძალულია:

„და არ მიუახლოვდეთ მრუშობას! უეჭველად, იგი ზნედაცემულობა და ცუდი გზაა.“ (ისრა 17/32)

შუამავალი კი გვაფრთხილებდა, რომ ჩვენი ქცევით მრუშობისკენ გზა არ უნდა გაგვეხსნა. (იხ. ბუჰარი, ისთიზან 12, ქადერ 9)

ჩვენს სარწმუნოებაში სქესობრივი მოთხოვნილებების დაკმაყოფილების ერთადერთი გზა ქორწინებაა. ქორწინება ყველაზე მტკიცე ზღუდეა, რომელიც ადამიანის ღირსებას იცავს. ქორწინებამდე კი აუცილებელია თავშეკავება და პატიოსნების შენარჩუნება. (იხ. ნურ 24/33); ისრა 17/32) შუამავალი ქორწინების მნიშვნელობაზე და მის როლზე ღირსების დაცვის საკითხში ხშირად საუბრობდა: „ახალგაზრდებო, ვისაც ქორწინების საშუალება გაქვთ, დაქორწინდით, რადგან ქორწინება საუკეთესო გზაა იმისათვის, რომ თვალი არამისგან დაიცვათ და ღირსება შეინარჩუნოთ“. (ბუჰარი, ნიჰაჰ 3)

შუამავლის მოწოდება ქორწინებისაკენ, რა თქმა უნდა, ერთგვარი მოტივაციაა ამ ნაბიჯის გადასადგმელად. ამასთანავე საჭიროა ქორწინების მაქსიმალური გაიოლება და ქორწინების მსურველთათვის სოციალური თანადგომა. შუამავალი მორწმუნეებს მოუწოდებდა ქორწინება გაეოლებინათ. (იხ. ებუ დავუდ, ნიქაჰ 31)

ჰაჯიოსნება თავისუფლების საფუძველია

ადამიანისთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი ღირებულება თავისუფლებაა. ყველა ადამიანი თავისუფალი იბადება. ადამიანის ღირსების მიმართ ყველაზე დიდი თავდასხმა მისი დამონებაა. როდესაც ხალიფა ომარმა გაიგო, რომ ეგვიპტის მმართველის ვაჟი თავის მდგომარეობას იყენებდა და ადამიანებს აწამებდა, მმართველი იხმო და სასტიკად გააფრთხილა: „დედებისგან თავისუფლად დაბადებულებს, როდის მერე იმონებთ?!“

ჰხ. ომარს ადამიანებთან ურთიერთობა და ზნეობრივი პრინციპები პირადად შუამავლისგან ჰქონდა ნასწავლი.

შუამავლისათვის მონას და თავისუფალ ადამიანს თანაბარი ად-

გილი ჰქონდათ. იმ დროისათვის მთელ მსოფლიოში მონობა ფართოდ იყო გავრცელებული. შუამავალი მუდმივად ცდილობდა რაც შეიძლება მეტი ადამიანი ეხსნა მონობისგან. ის სხვებსაც მოუწოდებდა ამის გაკეთებას და საზოგადოების ამ ფენასთან განსაკუთრებით თბილი დამოკიდებულება ჰქონდა. ასეთი დამოკიდებულების შედეგად ჩვენ ვიცით, რომ ისეთმა დიდმა პიროვნებებმა, როგორებიც იყვნენ ზეიდ ბინ ჰარისე, ბილალი ჰაბემი, ამმარ ბინ იასირი და სხვები, დაღწიეს თავი მონობას და თავისუფალი ადამიანის ღირსეული ცხოვრებით იცხოვრეს.

თავისუფლად დაბადებული ადამიანის ნებისმიერი ფორმით დამონება სასტიკად მიუღებელია. ამასთანავე, ადამიანის მიერ საკუთარი სურვილებისადმი მორჩილება და ამ გზით საკუთარი თავის მონობა, ადამიანის ღირსებას არ შეეფარება.

ადამიანისთვის ყველაზე დიდი ღირსებაა იყოს ღვთისმსახური. ღვთისმოსაობის გზით მიღწეული თავისუფლება ნიშნავს, რომ ადამიანი თავის ღირსებასა და პატიოსნებას იცავს.

ყველაზე სახიფათო მონობა საკუთარი სურვილების მორჩილებაა. ამქვეყნიურ სურვილებს ბოლო არ უჩანს. ისინი ამოუწურავია. სურვილების მონას ყოველდღე ახალ-ახალი მისწრაფება წამოუბერავს და ხან აქეთ მიახეთქებს, ხან- იქეთ. ამგვარი მონობისგან თავის დაღწევა მხოლოდ პატიოსნებითაა შესაძლებელი. პატიოსანი ადამიანი ცდუნებებს არ მისდევს, ამქვეყნიურ სურვილებსა და მისწრაფებებს თოკავს და სიმშვიდეში ცხოვრობს.

ყოველი ზნეობრივი ღრებულება, რომელსაც ისლამი განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევს, პირდაპირ კავშირშია ადამიანის ღირსებასთან. რაც შეეხება პატიოსნებას, ის ადამიანს მხოლოდ თავისუფლების მოპოვებაში არ ეხმარება. ის განაპირობებს დამატებით თვისებებს, რომლებიც ადამიანს საუკეთესო ფორმით წარმოაჩენს. ესენია: ზრდილობა, მოკრძალება, მოთმინება, თანადგომა, თანაგრძნობის უნარი, მიტევება, ღიმილი, ტკბილი სიტყვა და სხვა. ამდენად შეგვიძია ვთქვათ, რომ პატიოსნება ადამიანს ყველა ღამაში თვისებით ამკობს.

სირცხვილის შეგრძნება უძველესია, რადგან ის ადამისა და ევას მიერ აკრძალული ხილის მირთმევას უკავშირდება. (იხ. ტაპა 20/121) შეუამავალიც სირცხვილის გრძნობის მნიშვნელობაზე მიუთითებდა: „თუ არ შეგრცხვება, გააკეთე, რაც გსურს“. (ბუჰარი, ეღებ 78)

სირცხვილის გრძნობა უხილავია, მაგრამ ის ადამიანს იცავს. ყველა სარწმუნოებას თავისთვის დამახასიათებელი მორალური ხაზი გააჩნია. შეუამავალი სირცხვილის გრძნობას ძალიან მნიშვნელოვნად მიიჩნევდა და ამბობდა, რომ ის რწმენიდან მომდინარეობდა. (იხ. იბნ მაჯჟე, ზუჰდ 17) სირცხვილის გრძნობა პატიოსნების ძმაა და ისინი ადამიანს ღირსეულად ცხოვრებაში ეხმარებიან.

მორწმუნე სირცხვილის გრძნობითა და პატიოსნებით ყველა სახის ცდუნებას უმკლავდება და გულს, თვალს, ხელს, ენას, სმენას არამისგან იცავს. ამის მაგალითი მოთხრობილია ყურანში, როცა ჰზ. იუსუფი ცდუნების წინაშე დადგა, მაგრამ ღვთის შიშით ცდუნებებს გაუმკლავდა და თავი საფრთხეშიც ჩაიგდო:

„ქალმა ისურვა მისგან, რომლის სახელშიც ცხოვრობდა იგი, ვნების

აღსრულება. მან ჩარაზა კარები და უთხრა: „მოდი ჩემთან!“ უთხრა: „აღლაჰმა დამიფაროს! შეჭველად, იგი ჩემი ბატონია. მან კარგად მომეპყრო . შეჭველად, ცოდვილნი ვერ გადარჩებიან!“

და ვფიცავ, რომ ქალმა ისურვა მასთან თანაცხოვრება, და რომ არ დაენახა თავისი ღმერთის აშკარა ნიშანი, ისიც ისურვებდა მასთან თანაცხოვრებას. აი, ასე ავაცილეთ მას სიავე და გარყვნილება. შეჭველად, იგი ჩვენი გულწრფელი მსახურთაგანი იყო.

გაიქცნენ ორივე კარისკენ. და ჩამოახია ქალმა მას პერანგი უკნიდან. და კართან გადააწყდნენ ქალის პატრონს. ქალმა უთხრა: რა სასჯელს იმსახურებს ის, ვინც შენი ოჯახისთვის სიავე მოინდომა, თუ არა დილეგში ჩაგდებას, ან მწარე სასჯელსო.

უთხრა : „თვითონ ისურვა ჩემთან თანაცხოვრება!“ ქალის ოჯახიდან ერთ-ერთმა ასეთი გამოსავალი შესთავაზა: „თუ მისი პერანგი წინიდანაა ჩამოხეული, იგი მართალს ამბობს და იგი ცრუთაგანია.“

და თუ მისი პერანგი უკნიდანაა ჩამოხეული, იგი ცრუობს, და იგი მართალთაგანია.“

ხოლო როცა დაინახა მისი პერანგი უკნიდან იყო ჩამოსხეული, უთხრა : უეჭველად, ეს თქვენი ხრიკებია. თქვენი მზაკვრობა, უეჭველად, დიდია.

ჰეი , იუსუფ! არავის მოუყვე ეს ! შენ კი პატიება ითხოვე, უეჭველად, შენ ცოდვილთაგანი ხარ!“

და ქალაქში ქალები ალაპარაკდნენ: „ღეზიზის ცოლმა თავის მსახურთან თანაცხოვრება მოიწადინაო, მისთვის გული დაუწვავს სიყვარულსო. უეჭველად, ჩვენ ვხედავთ მას, აშკარა გზააბნევაშია.“

ხოლო როცა ქალმა გაიგო მათი ჭორიკნობა, მოსაწვევი გაუგზავნა მათ, მოუწყო მათ მუთაქა-სავარძლები, და თითოეულს დანა მისცა. მერე ქალმა უთხრა : გადი მათთან! ქალებმა რომ დაინახეს იგი, აღფრთოვანდნენ და ხელები დაისერეს . და თქვეს: დიდება ალლაჰს! ეს ადამიანი არ არის, ეს თუ იქნება ღირსეული ანგელოზიო!

უთხრა : აი ის, ვის გამოც მკიცხავდით მე . ვფიცავ, რომ მასთან თანაცხოვრება ვისურვე. მაშინ უარყო, მაგრამ თუ იმას არ გააკეთებს, რაც ვუბრძანე, უთუოდ, დილეგში ჩააგდებენ და უთუოდ, დამცირებულთა შორის აღმოჩნდება!

შევედრა : „ღმერთო ჩემო! დილეგი ჩემთვის უფრო უკეთესია იმაზე, რისკენაც მიხმობენ, დილეგში ყოფნა მირჩევნია იმის გაკეთებას, რასაც მაიძულებენ, და თუ მათ მზაკვრობას არ ამაცილებ, შეიძლება გადავიხარო მათკენ და უგუნურთა შორის აღმოვჩნდე!“

მაშინ შეისმინა ღმერთმა მისმა ვედრება მისი, ამგვარად ააცილა მას მზაკვრობა მათი. უეჭველად, იგი ყოვლისმსმენია, ყოვლისმცოდნეა!

მერე, აშკარა საბუთების ხილვის შემდეგაც , მათ მაინც საჭიროდ ჩათვალეს გარკვეული ვადით დილეგში ჩაესვათ“ (იუსუფ 12/23-35)

ამრიგად, ცდუნებებს აყოლილი ადამიანი სასახლეშიც კი ტყვეა, მაგრამ პატიოსანი ადამიანი საპყრობილეშიც კი თავისუფალია.

პატიოსნების კიდევ ერთი ამბავი, რომელიც ყურანშია წარმოდგენილი, ჰზ. მერიემს ეხება. ჰზ. მერიემის დედა დიდი ხანი ელოდა შვილის გაჩენას და ბოლოს, როცა გაიგო, რომ შვილი ეყოლებოდა, მან გადაწყვიტა დაბადებისთანავე დაძარში მიეხარებინა. (იხ. ალი იმრან 3/35) რომ იყო ღვთის ჭეშმარიტი მონა, სხვა ყველაფრის მონობისგან უნ-

და გათავისუფლდე. ეს არის მთელი სულითა და გულით ღმერთზე მინდობა.

ჰზ. მერიემი ტაძარში იზრდებოდა და მხოლოდ ღვთის მსახური იყო, რაც ნამდვილ თავისუფლებასა და პატიოსან ცხოვრებას ნიშნავდა. შემდეგ ის გახდა მოწმე დიდი სასწაულისა, როცა ანგელოზი გამოეცხადა და მამის გარეშე შვილის მოსალოდნელი დაბადება ამცნო. ის ღმერთს მიენდო, როცა ხალხმა ცილი დასწამა და ყოველმხრივ თავს ესხმოდნენ. (იხ. აღი იმრან 3/35-46; მერიემ 19/16/33) მერიემი, ღვთის ბრძანებისამებრ ღუმილის მარხვას იცავდა და ცილისმწამებლებს არ პასუხობდა. ღმერთმა ის ნაყოფით გაასხივოსნა.

ღირსებისა და ჰიცაოსნების შემოახველი ქუეყნა

ადამიანი ზოგჯერ ისეთ არასწორ დასკვნებს გააკეთებს, ისეთ ცუდ რაღაცაებს ჩაიდენს, რომ ადამიანურ ღირსებას ფეხქვეშ გათელავს. ამათგან რამოდენიმეზე ვისაუბრებთ და ვფიქრობთ, რომ ეს სასარგებლო იქნება.

ა. ჩასიხში და სექსანცობა

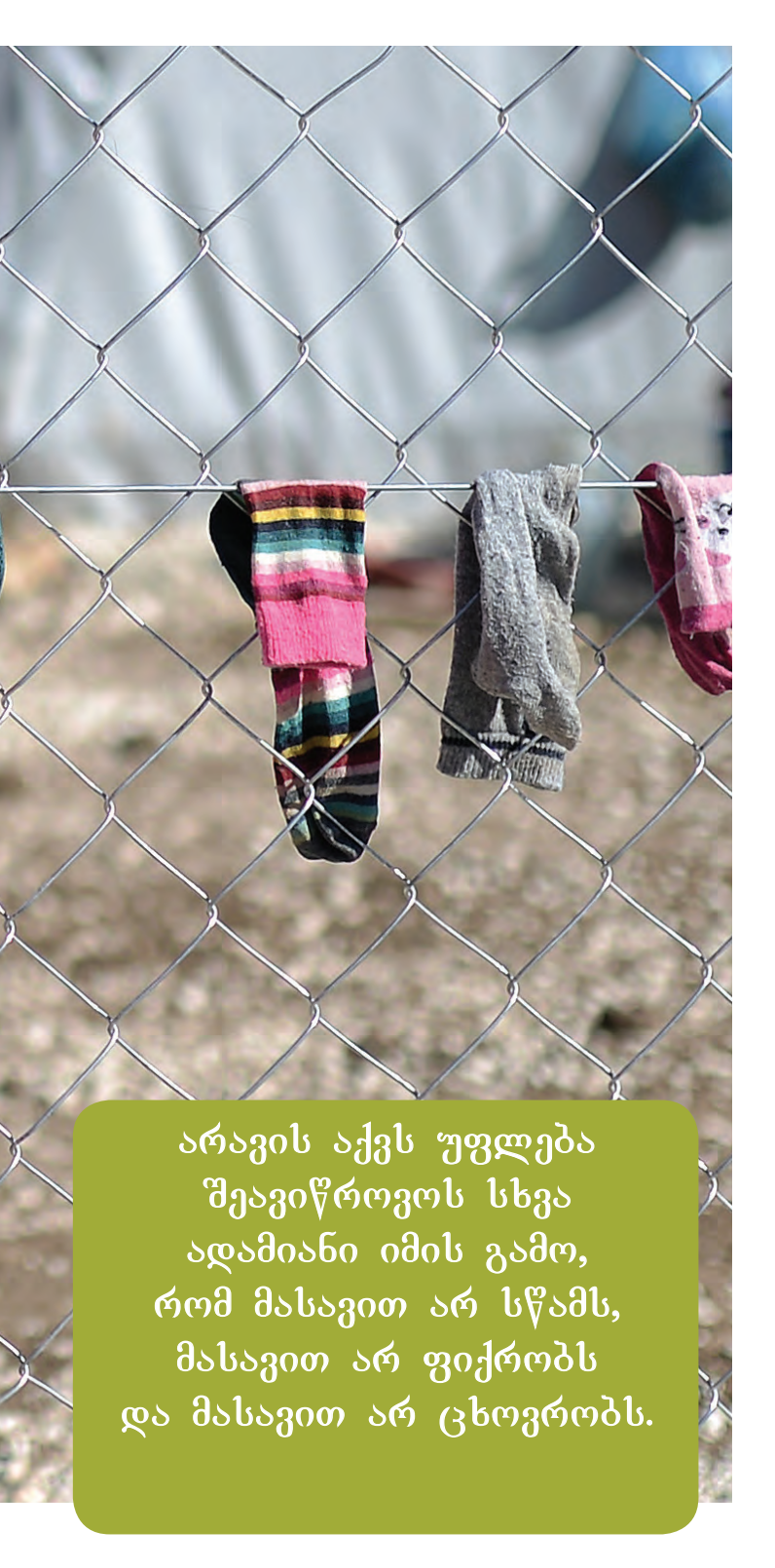
ეროვნების, კანის ფერისა და რელიგიური მიმდინარეობის მიხედვით ადამიანთა დაყოფა მიუღებელია. აიათში ნაბრძანებია:

„ჰეი, ადამიანნო! შეჭველად, ერთი მამრიდან და ერთი მდედრიდან გაგაჩინეთ თქვენ და რომ შეიცნოთ ერთმანეთი, დაგადგინეთ ერებად და ტომებად. შეჭველად, თქვენგან ყველაზე პატივდებული ალლაჰის წინაშე თქვენში ყველაზე უფრო ღვთისმოშიშია. შეჭველად, ალლაჰი ყოვლისმცოდნეა, ყველაფრისმცოდნეა!“ (ჰუჯურათ 49/13)

აიათის მიხედვით მითითებულია, რომ პატივდებული ისაა, ვინც უფრო ღვთისმოშიშია და გამორჩეულობას ეროვნება და სხვა ფაქტორები არ განსაზღვრავს.

„მისი სასწაულებიდანაა ისიც, რომ თქვენგანვე გააჩინა თქვენი მეწყვილე, რათა იპოვოთ მასში სიმშვიდე, დაგიდგინათ ერთმანეთში სიყვარული და მოწყალება. შეჭველად, ამაში სასწაულებია მოაზროვნე ხალხთათვის!“ (რუმ 30/21)

არავის აქვს უფლება
შეავიწროვოს სხვა
ადამიანი იმის გამო,
რომ მასავით არ სწამს,
მასავით არ ფიქრობს
და მასავით არ ცხოვრობს.

ეს ყველაფერი მრავალფეროვნება და საზოგადოებრივი სიმდიდრეა.

ადამიანი მშობლებს, გვარს და ეროვნებას ვერ აირჩევს. შავკანიანობა, თეთრკანიანობა ან ყვითელკანიანობა არჩევითი არ არის. ღმერთის ნებაა ასეთი, რომ ყველა ისეთი ჩნდება, როგორც არის. ასეთი რამეებით უპირატესობის მცდელობა, რაც არჩევითი არ არის, რეალობის აღქმისგან შორსაა, მიუღებელი და ღირსების შემლახველია.

ბუნებრივია ყველა ადამიანს უყვარს თავისი დაბადების ადგილები, ოჯახი და სამშობლო. ეს ნორმალური და მისასალმებელია. პრობლემა ისაა, როცა ადამიანებს ეროვნების მიხედვით განსჯიან და დამცირებს ცდილობენ. ეროვნების უპირატესობად წარმოჩენა და სხვების მიმართ დისკრიმინაციული დამოკიდებულება მიუღებელია.

შუამავალი ბრძანებს: „ღმერთმა უმეცრების ხანის ამპარტავნება და წინაპრების განდიდების წესი აკრძალა. (ადამიანებს შორის) განსხვავება მხოლოდ ღვთისმოშიშობითა და ცოდვილობით ხდება. ადამიანები ადამის შთამომავლები

ვართ, ადამი კი მიწისგანაა გაჩენილი“. (თირმიზი, მენაქიბ 74) ჰადისით ცხადი ხდება, რომ წარმომავლობით ტრაბახი და ამ მხრივ გამორჩეულობის მტკიცება მიუღებელია. ასევე ადამიანების მხრიდან რომელიმე რელიგიური მიმდინარეობის არჩევა ბუნებრივია, მაგრამ აქედან დაპირისპირებისა და მტრობის დაწყება და ძალადობა კატეგორიულად მიუღებელია. დედამიწა იმდენად დიდია, რომ ყველა ერისა და რწმენის ხალხი იცხოვრებს. არავის აქვს უფლება შეავიწროვოს ის ადამიანები, რომლებსაც სხვა აღმსარებლობა, ეროვნება ან კანის ფერი აქვთ, ან მასავით არ ფიქრობენ და არ ცხოვრობენ.

ბ. ჩაგვრა და ძალადობა

ჩაგვრა ყველაზე დიდი უღირსობაა. ადამიანთა უფლებების დარღვევა, საკუთრების ხელყოფა, ძალადობის გზით ადამიანების ჩაგვრა კატეგორიულად აკრძალულია.

ჩვენს
სარწმუნოებაში
ადამიანთა
დამცირება,
შური,
ცილისწამება,
დაცინვა,
მეტსახელის
შერქმევა და
მსგავსი
შეუფერებელი
მოპყრობა
აკრძალულია.

შუამავალი გვასწავლის, რომ ღმერთმა უსამართლობა აკრძალა. (იხ. მუსლიმ, ბირ 55) ყურანში კი ნაბრძანებია: „უეჭველად, უსამართლონი ვერ იქნებიან ნეტარნი!“ (კასას 28/37) და რომელთაც უარყვეს, უთხრეს თავიანთ შუამავალთ: „თქვენ, უთუოდ, გაგაძევებთ ჩვენი მიწიდან ან, უთუოდ, ჩვენს რწმენას უნდა დაუბრუნდეთ.“ მაშინ შთააგონა მათ თავიანთმა ღმერთმა: „ჩვენ უსათუოდ აღვგვით უსამართლო ცოდვილთ! (იბრაჰიმ 14/13) ამრიგად უსამართლობის სასჯელი სასტიკია.

რა მიზეზითაც არ უნდა იყოს, ნებისმიერი ადამიანის მიმართ განხორციელებული ძალადობა, წამება, დამცირება იმდენად მიუღებელია, რომ კაცობრიობის დანაშაულადაა მიჩნეული. შუამავალი ყურანის საუკეთესო განმმარტებელი იყო და მისი ცხოვრება ყურანისეული ცოდნის პრაქტიკას წარმოადგენდა. ჩვენ ყველამ ვიცით, რომ შუამავალს არასდროს, არავის მიმართ ძალადობა არ განუხორციელებია. ის ბრძანებდა, რომ განკითხვის დღეს ყველაზე მძიმედ ისინი დაისჯებიან, ვინც ადამიანებს აწამებდაო. (იხ. იბნ ჰანბელ, 4/90) შუამავალი ასევე ბრძანებდა, რომ მჩაგვრელები ღვთის სასჯელს აუცილებლად

იგემებენ (იხ. მუსლიმ, ბირ 117)

შუამავალი განსაკუთრებით ოჯახურ ძალადობას კრძალავდა. ის გვასწავლის, რომ ოჯახის წევრებმა ერთმანეთს დამამცირებლად არ უნდა მიმართონ და არ უნდა მოიქცენ ისე, რომ ოჯახში ჰარმონიასა და ურთიერთპატივისცემას რაიმე ჩრდილი მიადგეს. ის ქალებზე მოძალადეებს მკაცრად აფრთხილებდა. (იხ. მუსლიმ, ჯენნეთ 49) იმ ქმრებს, რომლებიც ცოლებს სცემდნენ კატეგორიულად აფრთხილებდა. შუამავალი ასევე კრძალავდა ბავშვებზე ძალადობას. (ვინც პატარებს არ შეიწყნარებს და უფროსებს პატივს არ სცემს, ჩვენიანი არ არის“. (იხ. თრმიზი, ბირ 15)

ვ. ცყუილი და ცილისწამება

სიმართლე, პატიოსნება და სანდოობა ისლამის ზნეობის საფუძველს წარმოადგენს. ადამიანი, რომელიც ტყუილს ლაპარაკობს და მიცემულ სიტყვას არ ასრულებს ცოდვას სჩადის და ამასთანავე ის დალატობს საკუთარ ღირსებას და მეორე მხარესაც შეურაცხყოფას აყენებს. მორწმუნის ზნეობაში ტყუილის ადგილი არ არის. ყურანში ნაბრძანებია შემდეგი:

„მხოლოდ სიცრუეს თხზავენ ისინი, რომელთაც არ სწამთ აიათების. და სწორედ ეგენი არიან ცრუნი!“ (ნაჰლ 16/105)

ცილისწამება კი სულ მცირე ტყუილის დონეზე სახიფათო და ამდენადვე ცოდვია. მორწმუნე ადამიანი ვაღდებულება დაიცვას სხვისი ღირსება და პატიოსნება, ისევე როგორც საკუთარს დაიცავს. პატიოსანი ადამიანების მიმართ ცილისწამება დიდი ცოდვია. ეს ყურანითაა განმტკიცებული:

„უეჭველად, რომელნიც ცილს დასწამებენ პატიოსან მორწმუნე ქალებს, რომლებსაც შეცოდება არც კი გაუვლიათ გულში, დაწყევლილ იქნებიან ამქვეყნიურ და იმქვეყნიურ ცხოვრებაში და მათთვისაა უდიდესი სასჯელი!“

იმ დღეს მათი ენა, ხელები და ფეხები მათ წინააღმდეგ დაამოწმებენ იმას, რასაც ისინი სჩადიოდნენ!“ (ნურ 24/23-24)

შუამავალი ბრძანებდა, რ თმუსლიმის ღირსებისა და ნამუსის ცილისწამებით შეურაცხყოფა დიდი ცოდვია. (იხ. ებუ ღაფუდ, ეფე 35) ამრიგად შუამავალი გვაფრთხილებს, თუ რაოდენ დიდი ცოდვაა

ცილისწამება. „ტალახი ესროლე, კვალი მიანც დარჩება“, ამ პრინციპით მოქმედი ადამიანები მრავალ ცილისწამებას ავრცელებენ და მათ უნდა იცოდნენ, რომ ძალიან დიდ ცოდვაში ვარდებიან. ასეთი დანაშაული შეიძლება ამქვეყნად არ გამჟღავნდეს, მაგრამ იმქვეყნად ასეთი დიდი ცოდვის გა აუცილებლად დაისჯებიან.

ღ. ეჭვი და ქორია

ადამიანის ღირსებისა და პატიოსნების შემლახველი კიდევ ერთი დამოკიდებულება ეჭვიანობა და ჭორია. წარმოიდგინეთ, როცა არ იცით სიმართლე და იქმნით წინასწარ უარყოფით აზრს, ფიქრობთ ცუდს, ვარაუდობთ, რომ კონკრეტული ადამიანი რაღაც ცუდის ჩამდენია, ეს ყველაფერი, რა თქმა უნდა ადამიანის ღირსების შემლახვაა და ის ანგრევს ურთიერთობებს.

ყურანში ნაბრძანებია:

„ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! სავსებით მოერიდეთ ვარაუდს, რამეთუ ზოგი ვარაუდი ცოდვაა. და არ გამოიკვლიოთ ერთიმეორის შეცდომები და არ გააკილოს ზურგსუკან თქვენგან ზოგმა სხვე-

როდესაც ადამიანი
დარწმუნებული არ არის
და ვარაუდს ან ეჭვს
აყოლილი იმოქმედებს,
ის აუცილებლად
დამარცხდება.

ბი. განა სურს თქვენგან რომელიმეს, რომ მიირთვას ხორცი თავისი მკვდარი ძმისა? რა თქმა უნდა ვერ აიტანთ მას. მაშ, გეშინოდეთ ალლაჰის! უეჭველად, ალლაჰი შემნდობია, მწყალობელია“. (ჭუჯურათ 49/12)

შუამავალიც ბრძანებდა, რომ ეჭვი და ვარაუდი დიდი ტყუილია. (იხ. მუსლიმ, ბირ, 28)

როდესაც ადამიანი დარწმუნებული არ არის და ვარაუდს ან ეჭვს აყოლილი იმოქმედებს, ის აუცილებლად დამარცხდება. როცა ვინმეზე ეჭვით ან ვარაუდით ვისაუბრებთ და მის ღირსებას შევლახავთ, საჭიროა პატიების თხოვნა. თუ ჩვენი ვარაუდი გავრცელდა და ხალხში ჭორად გავრცელდა, ამით საქმე უფრო გართულდება.

ყურანში ასევე ნაბრძანებია:

„ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! დაე, ერთმა ხალხმა არ დასცინოს მეორე ხალხს, იქნებ ისინი უკეთესნი არიან მათზე. და არც ქალებმა სხვა ქალებს, ეგებ ისინი უკეთესნი არიან მათზე. და არ მოსცხოთ ჩირქი ერთმანეთს და არ მოუხმოთ ერთმანეთს შეურაცხმყოფელი მეტსახელებით. რწმენის მიღების შემდგომ რაოდენ ცუდია

თვისებაა სისაძაგელე. ხოლო ვინც არ მოინანიებს, სწორედ, რომ ეგენი არიან უსამართლონი“. (ჭუჭუურათ 49/11)

შუამავალიც გვაფრთხილებს, რომ სხვების სასაცილოდ აგდება და ცუდი მეტსახელების შერქმევა დიდი შეცდომაა. ასევე მიუღებელია სხვისი პაროდის გაკეთება, რომელიც პიროვნებას ამცირებს. (იხ. თირმიზი, სიფათლ ყიამე. 51)

და ბოლოს, თეოთერიჯიჟა

ყველასათვის ცნობილია, რომ ადამიანის შინაგანი ბუნება ყოველთვის მოტივირებულია, რომ თავი იმართლოს და სხვები დაადანაშაულოს. ამიტომაც ნათქვამი, სხვის თვალში ბეწვს ხედავენ და საკუთარში ღირესაც ვერ ამჩნევენო. ამ გამონათქვამის აზრი მდგომარეობს იმაში, რომ ადამიანმა ჯერ საკუთარ გულში უნდა ჩაიხედოს და თვითკრიტიკას მიმართოს და მერე გაიხედოს სხვებისკენ.

ამრიგად, ადამიანი არ უნდა მოერიდოს შემდეგი შეკითხვების დასმას:

ღმერთმა ადამიანი გააჩინა და ამავედროულად ღირსება უწყალობა. ნეტა, ამის გათვალისწინებით,

სათანადოდ ვაფასებთ ადამიანს?

ღირსებასა და პატიოსნებაზე როცაა საუბარი, იმ დროს აქვს თუ არა მნიშვნელობა ჩვენთვის კონკრეტული პიროვნება ვინ არის, ახლო ნათესავია, მშობელია, ძმია, დაა, ნაცნობია თუ ვიღაც უცხოა და მოქმედებს თუ არა ეს ჩვენს დამოკიდებულებაზე?

რაც არ გვსურს, რომ გაგვიკეთონ, ან ჩვენს შესახებ თქვან, იგივეს სხვას ვუკეთებთ ან სხვის შესახებ ვამბობთ? რამდენად ვაქცევთ ყურადღებას, რომ ეს ასე არ მოხდეს?

მუსლიმი ხომ ის ადამიანია, რომელის ენისა და ხელისგან ადამიანებს საფრთხე არ ემუქრებათ. მორწმუნე ადამიანი სხვის სიცოცხლესა და ქონებას უფრთხილდება (იხ. ნესაი, იმან, 8)

როდესაც ერთის მხრივ ამ ტიპის შეკითხვებზე ვფიქრობთ და სინდისის საცერში ვატარებთ, მეორეს მხრივ უნდა დავფიქრეთ, ხომ არავინაა ისეთი, ვისაც ვაწყენინეთ, ღირსება შევუღახეთ, დავცინეთ და ა.შ. ამის შემდეგ საჭიროა იმ ადამიანთან მისვლა და პატიების თხოვნა, რათა ამის გაკეთება საი-

ქიოში, განკითხვის დღეს არ მოგვიწიოს.

ქონებისა და ღირსების საკითხში არსებული გაუგებრობების დროს, მორწმუნე ძმა ვადებუღია გამოასწოროს დანაშაული. წინააღმდეგ შემთხვევაში განკითხვის დღეს, იმას უსამართლოდ ვინც მოიქცა მადლს წაართმევენ და უფლების პატრონს დაუბრუნებენ. თუ საკმარისი მადლი არ გააჩნია, მაშინ უსამართლობის მსხვერპლს ცოდვებს წაართმევენ და მას მიაწერენ. (იხ. თირმიზი, სიფათლ ყიამე. 2)

